Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting

Stichting ter Bevordering van de Verplegingswetenschap
Opgericht in 1988

JAARVERSLAG 2016

Juni 2017

Secretariaat: Ymkje Damsma
UMC Utrecht, Julius Centrum,
Postbus 85500/Huispost Str. 6.131
3508 GA Utrecht
088 75 60908 / 06 5278 3008
ydamsma@umcutrecht.nl

www.jds-stichting.nl
Inschrijving bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 41183197.
Bankrelatie: F. van Lanschot Bankiers, IBAN NL74FVLB0699963974

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding 4
2. Doelstelling 4
3. Prijzen 4
4. Verplegingswetenschap in voortgaande ontwikkeling 6
5. Stand van zaken Verplegingswetenschap 7
6. Stand van zaken Master Advanced Nursing Practice 9
7. Wetenschapscarrousel 2016 10
   - 7.1 Prijswinnaars 10
   - 7.2 Mebius Kramer Lezing 14
8. Prijswinnaars 1995 - 2016 15
9. Bestuur 18
10. Comité van aanbeveling 19
11. Vergaderfrequentie 19
12. Financieel verslag met toelichting 20

Bijlagen

1. Oproep mededinging Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs 2016
2. Oproep mededinging Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award 2016
3. Juryleden
4. Interview Johanna Diepeveen-Speekenbrink in TVZ/okt. 2016
5. Interview prof. dr. M.F. Kramer in Ziekenhuis Management Magazine nr. 11, nov. 1991, pag. 279

1. INLEIDING

De Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting is de rechtsopvolger van de op 12 september 1988 door Johanna Diepeveen-Speekenbrink opgerichte Jeltje de Bosch Kemper Stichting. De naam werd, na een daartoe strekkend bestuursbesluit, statutair gewijzigd op 23 januari 2004. De derde statutenwijziging (met kleine aanpassingen) vond plaats op 10 april 2012. De doelstelling bleef ongewijzigd.

2. DOELSTELLING

De doelstelling van de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting is:

Het bevorderen van verplegingswetenschappelijk onderzoek door verpleegkundigen

Inherent aan deze doelstelling is het bevorderen van de kwaliteit van de verpleegkundige zorgverlening door:

- wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de verplegingswetenschap/nursing science door verpleegkundigen, in het kader van de door de Universiteit Utrecht geboden opleiding Verplegingswetenschap;
- evidence based projecten op het gebied van de praktische uitoefening van de verpleegkunde door verpleegkundigen, in het kader van de opleiding Master of Advanced Nursing Practice (MANP) aan de Hogeschool Utrecht

3. PRIJZEN

Bij het afscheid van Johanna Diepeveen-Speekenbrink MPhil, BSN, als Utrechts projectleider Verplegingswetenschap op 29 november 1991, is ter ere van haar uitzonderlijke inzet ten bate van de professionalisering van de verplegingswetenschap het Johanna Diepeveen-Speekenbrink Fonds opgericht.

Johanna Diepeveen-Speekenbrink
2004

Sinds de oprichting van de Stichting in 1988 doneert Johanna Diepeveen-Speekenbrink jaarlijks aanvankelijk Hfl 1.000 en sinds 2002 jaarlijks een bedrag ter hoogte van € 1.000,--.
Uit dit fonds wordt jaarlijks de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs beschikbaar gesteld voor een recent in de Verplegingswetenschap afgestudeerde verpleegkundige voor een artikel dat is geschreven op basis van het afstudeeronderzoek. De prijs is een blijk van waardering voor een afstudeeronderzoek van bijzondere kwaliteit en heeft de bedoeling om de prijswinnaar tot verdere studie, onderzoek en publicatie van de resultaten te stimuleren. Inmiddels zijn acht van de zestien winnaars van de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs gepromoveerd en zijn enkele anderen bezig met promotieonderzoek, waarvan een aantal in de afrondende fase.
Vanaf 2015 ontvangt het fonds jaarlijks een vaste donatie van € 1.000,- van de Raad van Bestuur van het Universitair Medisch Centrum Utrecht voor de toekenning van deze prijs.
Het fonds ontvangt sinds 2004 jaarlijks een vaste donatie van € 1.000,- van het Instituut voor Verpleegkundige Studies van de Faculteit Gezondheidszorg van de Hogeschool Utrecht voor de toekenning van de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award. Deze prijs is vernoemd naar Jeltje de Bosch Kemper, 1836 – 1916. Zij was ruim honderd jaar geleden als voorvechtster van vrouwenrechten ook een stuwende kracht op het terrein van opleiding en professionalisering van verpleegkundigen. Deze prijs wordt toegekend aan een recent afgestudeerde verpleegkundig specialist van de opleiding Master Advanced Nursing Practice (MANP) van de Hogeschool Utrecht, voor een afstudeerproject van bijzondere kwaliteit.

De prijzen worden toegekend aan inzendingen die in ieder geval aan tevoren genoemde criteria voldoen. Voor een volledige opsomming van de criteria, zie de bijlagen 1 en 2.
De inzendingen worden beoordeeld door twee onafhankelijke jury's, zie bijlage 3. Het bestuur is de juryleden van beide prijzen zeer erkentelijk voor het verrichte werk.

In het najaar van 2016 werden potentiële kandidaten uitgenodigd om mee te dingen naar beide prijzen die uitgereikt zullen worden in september 2017.
Tot op heden is het helaas niet mogelijk om ook andere in de statuten beschreven onderwerpen, zoals het verlenen van studiebeurzen voor veelbelovend promotieonderzoek, te verwezenlijken. Daartoe ontbreken de financiën.

In 2016 is mevrouw Johanna Diepeveen-Speekenbrink geïnterviewd door TVZ ter gelegenheid van haar 80e verjaardag. Het interview over de professionalisering van het verpleegkundig beroep werd gepubliceerd in TVZ (126), oktober 2016, 34-35. Zie bijlage 4.

4. VERPLEGINGSWETENSCHAP IN VOORTGAANDE ONTWIKKELING

"Sedert 1984 leidden contacten met mw. J.C.M.H. Diepeveen-Speekenbrink, toen lid van de directie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht, mij tot de overtuiging dat verplegingswetenschap nodig was en in Nederland te weinig ontwikkelingskansen had en dat een wetenschappelijke opleiding van verpleegkundigen met werkervaring voorwaarde is voor ontwikkeling, een voorwaarde die toentertijd te beperkt vervuld was. "
Zie verder in bijlage 5 het interview met Prof. Dr. M.F. Kramer in Ziekenhuis management Magazine nr. 11, nov. 1991 p. 279.
Een overzicht van de ontstaansgeschiedenis van Verplegingswetenschap in Nederland: de Utrechtse bijdrage, door Mw. J.C.M.H Diepeveen-Speekenbrink, in hetzelfde tijdschrift (p. 280-286), is opgenomen op www.jds-stichting.nl .

5. STAND VAN ZAKEN VERPLEGINGSWETENSCHAP

De masteropleiding verplegingswetenschap (VW) valt onder de opleiding klinische gezondheidswetenschappen (KGW) van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU). In de Keuzegids Masters 2016 scoort KGW 74 punten en staat hiermee op de derde plaats van álle hbo/wo masters in het vakgebied gezondheidswetenschappen. De score is 4 punten hoger dan in 2015 en ook de hoogste score binnen de faculteit Geneeskunde Utrecht. Opvallend is verder de grote studenttevredenheid. Bij het eindadvies van de Keuzegids komt KGW als sterke master uit de bus.
In 1990 is Verplegingswetenschap gestart als een doctoraalopleiding, die in 2005 is omgezet tot tweejarige academische master deeltijdopleiding (in voltijd eenjarig). Ook is er in 2005 een premaster-programma gestart als deficiëntie-programma voor studenten met Hoger Beroeps Onderwijs (HBO) in de gezondheidszorg. Directeur Onderwijs en Opleidingen KGW, dr. Manon Kluijtmans, is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van VW. De inhoudelijke sturing ligt bij de programmaleider, hoogleraar Verplegingswetenschap, prof. dr. Marieke Schuurmans, die daarin gesteund en geadviseerd wordt door een programmacommissie. De programmaleiders, programmacommissie en de docenten die het onderwijs verzorgen, komen uit verschillende divisies van het UMC Utrecht. Van de elf divisies die het UMC Utrecht kent, dragen acht divisies bij aan VW.

Na de reorganisatie in 2007 en met de benoeming van dr. Marieke Schuurmans tot hoogleraar in 2010, is VW in de positie om de lijn van het onderzoek te verbinden met de UMC Utrecht onderzoeksspeerpunten. De leerstoel hoogleraar verplegingswetenschap is ingebed in de divisie Julius Centrum voor Gezondheidswetenschappen en Eerstelijns geneeskunde. Deze divisie heeft een jarenlange ervaring met wetenschappelijk onderzoek. Tevens maakt de leerstoel deel uit van de afdeling Health Care Innovation Research van het Julius Centrum.

Het onderzoeksprogramma van Verplegingswetenschap richt zich op preventie en vroeg-signalering van vermijdbare gevolgen van ziekte en behandeling die van invloed zijn op het dagelijks functioneren. Zelfredzaamheid is hierbij de

centrale focus, in samenhang met zelfmanagement.

Binnen het onderzoek wordt samengewerkt met leerstoelhouders in de diverse divisies van het UMC Utrecht, te weten divisie Heelkundige Specialismen, divisie Hersenen, divisie Interne Geneeskunde en Dermatologie, divisie Hart en Longen, divisie Kinderen, divisie Perioperatieve zorg en Spoedeisende Hulp en divisie Vrouw en Baby. Hierdoor staat het onderzoek dicht bij de uitvoering van de zorg en bij onderzoek vanuit andere disciplines. Voor het onderzoek is multidisciplinaire inbedding net zo belangrijk als voor de dagelijkse zorgverlening.
Synergie wordt tevens bewerkstelligd met het wetenschappelijk onderzoek van de vijf lectoraten in het Kenniscentrum Innovatie van Zorgverlening van de Faculteit Gezondheidszorg van Hogeschool Utrecht.

Daarnaast is er samenwerking met leerstoelhouders aan overige UMC's die gericht zijn op verplegingswetenschap, prof. dr. L. Hester Vermeulen, UMC St. Radboud, prof. dr. Jan Hamers, UMC Maastricht en prof. dr. Anneke Francke, VUmc of meer specifiek met 'Ouderen met Multimorbiditeit' waaronder prof. dr. Joris P.J. Slaets, hoogleraar Ouderengeneeskunde UMC Groningen en prof. dr. Jacobijn Gussekloo, hoogleraar Wetenschappelijke onderbouwing van de klinische praktijk, LUMC. Internationale samenwerking is er met de Katholieke Universiteit van Leuven, prof. dr. Koen Milisen en met University of Basel, prof. dr. Sabine de Geest (Zelfevaluatierapport KGW 2010).

Gedurende de laatste 5 jaar studeerden ong. 50 VW-studenten af.
In collegejaar 2016-2017 zijn 32 studenten afgestudeerd met een Master of Science in Nursing en in collegejaar 2016 -2017 zijn er 65 VW-studenten ingeschreven voor masterjaar 1 en 42 VW-studenten voor masterjaar 2.
In de Keuzegids Masters 2016 staat de opleiding Master of Science in Nursing op de 2^{e} plek van de thematische Masters binnen de Gezondheidsweten-schappen.

6. STAND VAN ZAKEN MASTER ADVANCED NURSING PRACTICE

De opleiding Master Advanced Nursing Practice (MANP) is een van de masteropleidingen van het Instituut voor Verpleegkundige Studies van de Faculteit Gezondheidszorg van de Hogeschool Utrecht. De opleiding is gestart in 2004.

Doel van de 2-jarige duale hbo-master opleiding is verpleegkundigen op te leiden om op kritisch analytische wijze verpleegkundige zorg en medische taken te integreren voor de best mogelijke kwaliteit en continuïteit van zorg binnen het eigen specialisme. De Utrechtse MANP opleiding heeft zich daarnaast sterk ontwikkeld op het terrein van ontwerpgericht onderzoek.

Vanaf september 2009 kan men na het behalen van het diploma werken als verpleegkundig specialist in een van de opengestelde specialismen (preventieve, acute, intensief klinische en chronische zorg bij somatische aandoeningen en geestelijke gezondheidszorg) en de wettelijk beschermde titel verpleegkundig specialist voor het betreffende specialisme voeren, waarvoor een register artikel 14 Wet BIG is opengesteld. In 2008 is men in Nederland tot de volgende algemene beschrijving van de verpleegkundig specialist gekomen:

'Een Verpleegkundig Specialist is een verpleegkundige die, op basis van een door de NVAO-geaccrediteerde masteropleiding en ervaring op het niveau van expert, wordt ingezet voor een omschreven groep patiënten waarmee zij individuele behandelrelaties aangaat. Vanuit het perspectief van de patiënt worden care en cure geïntegreerd aangeboden ter bevordering van de continuïteit en kwaliteit van zowel de verpleegkundige zorg als de medische behandeling. Het vermogen tot zelfmanagement en de kwaliteit van leven staan hierbij centraal. Op basis van klinisch redeneren (anamnese, lichamelijk en/of psychiatrisch onderzoek, aanvullende diagnostiek) komt de Verpleegkundig Specialist tot aanvullende diagnostiek. In aansluiting hierop past zij zowel evidence-based interventies toe en indiceren en verrichten zij voorbehouden handelingen. Als verpleegkundig leider vervullen Verpleegkundig Specialisten een voortrekkersrol in de innovatie van beroep en de zorg, onderbouwd door onderzoek en door implementatie van onderzoeksresultaten. Zij leveren een bijdrage aan de deskundigheidsbevordering van eigen en andere disciplines en aan de kwaliteit van de zorg.' (Algemeen Competentieprofiel Verpleegkundig Specialist 2008).

De afstudeerprojecten van de studenten MANP berusten op vragen vanuit de praktijk en voegen daar essentiële innovatiewaarde aan toe.

De MANP opleiding onderhoudt een intensieve relatie met het masterprogramma verplegingswetenschap (VW) van de Universiteit van Utrecht. Daarnaast zijn er binnen de opleiding intensieve samenwerkingsverbanden met ruim 60 praktijkinstellingen en met diverse kenniscentra, zowel nationaal als internationaal.

Jaarlijks studeren ongeveer 50 MANP-studenten af.
Het aantal 1e-jaars studenten bedroeg 72, terwijl het aantal 2e-jaars studenten 58 bedroeg.

7. WETENSCHAPSCARROUSEL 2016

Op 23 september 2016 is de vierde Wetenschapscarrousel georganiseerd door Klinische Gezondheidswetenschappen, Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting, Alumnivereniging Verplegingswetenschap Nederland, Scientia Fundus en Rho Chi Chapter-at-Large. Onderdeel van de Wetenschapscarrousel zijn de prijsuitreikingen door de Stichting Johanna Diepeveen-Speekenbrink en de Mebius Kramer Lezing.

7.1. PRIJSWINNAARS

De Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs is dit jaar voor de zeventiende keer uitgereikt en de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award voor de negende keer.

De Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs 2016 werd gewonnen door Liselot Perdaems-Oors, MSc en de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award 2016 door Lian Bakker, MANP. Beide prijzen van elk €1.000,- werden uitgereikt door mevrouw Diepeveen-Speekenbrink.

JOHANNA DIEPEVEEN-SPEEKENBRINK WETENSCHAPSPRIJS 2016

Liselot Perdaems-Oors, MSc

Prediction of caregiver burden in informal caregivers of frail older people

Samenvatting

ACHTERGROND

Nederland telt op dit moment ongeveer 3,5 miljoen mantelzorgers. Als gevolg van de vergrijzing en snelle toename in het aantal kwetsbare ouderen zal mogelijk het aantal mantelzorgers met een risico op overbelasting eveneens snel stijgen. Overbelasting van een mantelzorger leidt tot verminderde kwaliteit van leven, een toename in zorgconsumptie en zorgkosten. Onduidelijk is wat predictoren zijn van overbelasting bij mantelzorgers van kwetsbare ouderen.

DOEL

Het identificeren van predictoren van overbelasting bij mantelzorgers van kwetsbare ouderen.

METHODE

Een prognostische studie met 1 jaar follow-up waaraan 358 mantelzorgers van kwetsbare ouderen participeerden. De primaire uitkomst is mantelzorgbelasting, gemeten met de Self Rated Burden Visual Analogue Scale (SRB(VAS)), range 0 tot 10, waarbij een hogere score een hogere mate van belasting aangaf. Een score van ≥5 is gedefinieerd als overbelasting. De predictoren en de uitkomstmaat zijn gemeten middels vragenlijsten. Associaties tussen de

predictoren en mantelzorgbelasting zijn onderzocht met behulp van univariate en multivariate logistische regressie. De Area Under de Curve (AUC) werd berekend om het onderscheidend vermogen van het model te beoordelen.

RESULTATEN

De mantelzorgers waren gemiddeld 63.2 jaar, 61,3% was vrouw en 46,8% was de echtgenoot/echtgenote. Op baseline was 48,8% van de mantelzorgers overbelast, na 1 jaar follow-up was dit 55%. In het uiteindelijke model waren de mogelijkheid om zorgtaken te combineren met de dagelijkse activiteiten van de mantelzorger en het hebben van relationele problemen met de zorgvrager significante voorspellers. Het discriminerende vermogen van het model was matig (AUC: 0.68 95% CI: 0.63-0.74).

CONCLUSIE

De mogelijkheid om de zorgtaken te combineren met de dagelijkse activiteiten van de mantelzorger en het hebben van relationele problemen bleken sterke predictoren voor overbelasting van mantelzorgers van kwetsbare ouderen.

AANBEVELINGEN

Voor klinische toepasbaarheid is interne en externe validatie noodzakelijk. Vroegtijdig herkennen van mantelzorgbelasting gevolgd door een effectieve interventie kan mogelijk negatieve gezondheidsproblemen bij mantelzorgers tegengaan.

JELTJE DE BOSCH KEMPER BEST PRACTICE AWARD 2016

Lian Bakker, MANP

Mindfulness voor gezinnen

Samenvatting

PROBLEEM EN DOEL

Het opvoeden van kinderen met psychiatrische problematiek in de basisschoolleeftijd vergt veel van ouders en gaat dikwijls gepaard met veel stressvolle ouder-kind interacties. De stress beperkt de opvoedvaardigheden. In

dit praktijkgericht ontwerpgerichte onderzoek zal antwoord worden gegeven op de vraag of er aanwijzingen zijn dat een training mindfulness voor gezinnen de ouderlijke stress verlaagt en welke effecten nog meer worden gezien.

INNOVATIE

Er is een training mindfulness voor gezinnen ontwikkeld en geïmplementeerd. Deze training is afgeleid van de bestaande 8-weekse training mindfulness van Jon Kabat-Zinn die een effectieve vermindering van stress geeft.

METHODE

Er zijn twee trainingen gegeven waar in totaal zes gezinnen aan hebben deelgenomen. Om antwoord te geven op de vraag in hoeverre er aanwijzingen zijn dat de aangepaste training effectief is voor vermindering van stress binnen het gezin, is de NOSI-K afgenomen en zijn interviews gehouden. Tevens heeft een procesevaluatie en een literatuurstudie plaatsgevonden.

RESULTATEN

In training 1, waarin weinig thuis werd geoefend, scoort één van de zeven ouders een verlaging van stress. In training 2, waarin elke dag thuis werd geoefend, scoren zeven van de negen ouders een verlaging van stress. Uit de interviews blijkt dat de ouders zich meer bewust zijn van hun gedrag en dat ze meer vaardigheden hebben geleerd om met stress om te gaan.

BESCHOUWING EN CONCLUSIE

Sterk punt van de training is de aanwezigheid van beide ouders en het kind.
Zwak punt van dit onderzoek is het gebrek aan controlegroepen.
Er zijn aanwijzingen dat de training mindfulness voor gezinnen een verlaging van stress kan geven als er wordt geoefend in de thuissituatie.

IMPLICATIES VOOR DE PRAKTIJK

Deze studie draagt bij aan kennisontwikkeling over mindfulness in de GGZ. Dat is belangrijk nu er discussie is over de financiering van de training Mindfulness in de GGZ. Het onderzoek wordt voortgezet in de vorm van een derde training.
Er worden mogelijkheden gezien in de specialistische GGZ en in de basis GGZ.

7.2. MEBIUS KRAMERLEZING

Sinds het emeritaat in 1993 van prof. dr. Mebius Kramer wordt jaarlijks de Mebius Kramer Lezing gehouden. Met deze lezing wordt de decaan geëerd die Verplegingswetenschap aan de Universiteit Utrecht een plaats gegeven heeft. In 2016 werd de 24e Mebius Kramer Lezing gegeven door prof. dr. Fiona Ross. Zij is professor of Research aan de Kingston University in London, UK.

Prof.dr. Fiona Ross

Titel van haar lezing: Learning from older people – personal perspectives on a research programme in community nursing

SAMENVATTING

This paper draws from my research on service user involvement and older people in the field of community nursing and primary care and traces the path of my career from practitioner to academic and leader. The paper will argue that by listening to, and involving, service users and older people in research that knowledge creation becomes a personal and social process, which enables us to better learn from, understand the worlds of others and make a difference to care.

I will trace my path from doing a PhD as a practising district nurse, to leading a nationally funded programme on service user involvement in nursing research and establishing a now successful interdisciplinary Centre of Public Engagement in the university where I was the former Dean. I will illustrate my talk with published studies that examined the evidence for service user involvement in nursing research, explored how older people "talk about" risk of falls compared to professionals and ways in which learning from older people can influence the

management of complex conditions in the community. Using these studies as exemplars, I will discuss the meaning of representation; strategies that influence relationship building in research; methods to sustain the relationship between researchers and older people before, during and after the conclusion of a research project; managing the boundaries between priorities and time-lines of commissioners, principal investigators and the research team with the concerns and expectations of older people.

The final section of my paper will reflect on the contribution that community nursing has made to service user involvement in research, advancing knowledge and the links with wider questions of impact. I will share new work with Elizabeth Morrow on the Adaptive System – Framework for Advancing Research. This model was built from analysis of a national data base of impact case studies collected for the 2014 assessment of research excellence. AS-FAR provides a guide for researchers planning for impact. It sets out the levels of activity, context, processes, mechanisms and the relationships between these, which achieve impact at different levels. It shows the contribution of contextual leverage, public engagement, and important mechanisms such as creating spaces for exchange. I will conclude with my personal view that by embracing the perspectives of older people themselves, we enrich the understanding and learning of researchers, the quality of the research and the credibility of the outcomes.

8. PRIJSWINNAARS JOHANNA DIEPEVEEN-SPEEKENBRINK WETENSCHAPSPRIJS 1995 - 2016

In de afgelopen jaren is aan de volgende afgestudeerde verpleegkundigen de prijs uitgereikt:

2016 *Liselot Perdaems-Oors, MSc,* voor haar artikel *Prediction of caregiver burden in informal caregivers of frail older people*

2015 *Monique Legemaat, MSc* voor haar artikel *Peripheral Intravenous Therapy: Incidence of and Factors for Complications in a Neonatal Intensive Care Unit Population*

2014 *Henriëtte van Zanten, MSc* voor haar artikel *The risk of hyperoxaemia after apnea, bradycardia and hypoxaemia in preterm infants*

2013 *Suzanne Verschueren, MSc* voor haar artikel *Patients With Anorexia Nervosa Who Self-Injure: A Phenomenological Study.*

2012 *Marian Winters, MSc* voor haar artikel *Validation of a Dutch self-efficacy scale for fluid restriction adherence among haemodialysis patients*

2011 *Dr. Rose M. Collard* voor haar artikel *Frailty and depression in later life*

2010 *Floor Ploos van Amstel, MSc* voor haar artikel *Detecteren van koorts bij de hematologische patiënt in de neutropene fase*

2008 *Maaike Pijnenborg, MSc* voor haar artikel *Associations between demographics, self-efficacy and self-care activities in people with type 2 diabetes*

2007 *Nelleke de Wit, MSc* (†) voor haar artikel *Psychometric characteristics of the NEECHAM Confusion Scale Version IC*

2004 *Dr. Joke van der Zwaard* voor haar artikel *Identificatie van probleemsituaties bij het opvolgen van voedingsadviezen, zoals ervaren door volwassenen met type 2 diabetes die niet met insuline behandeld worden*

2003 *Dr. Alette E.E. de Jong* voor haar artikel *Een eenvoudige ontspanningsoefening voor volwassen brandwondpatiënten tijdens de wondverzorgingsprocedure: een literatuurstudie ter voorbereiding op een onderzoek*

2002 *Dr. Mattie J. Lenzen* voor zijn artikel *Anxiety and Well-being in First-time Coronary Angioplasty Patients and Repeaters*

2001 *Dr. Loes C. Lanting* voor haar artikel *Schoonheid van de Intensive Care*

2000 *Dr. Lisette Schoonhoven* voor haar artikel *Risicofactoren voor decubitus op de operatietafel*

1998 *Dr. H. Erik W. de Laat* voor zijn artikel *De invloed van vroege postoperatieve 30°-zijligging op de hemodynamiek van IC-patiënten na een CABG-operatie*

1997 *Michel Kappen, MSc* voor zijn artikel *Self Efficacy bij kinderen met diabetes mellitus, het ontwikkelen van een meetinstrument*

1995 *Dr. Thóra B. Hafsteinsdóttir* voor haar artikel *Communication as Experienced by the Respirator Treated Patient*

EERVOLLE VERMELDING

1998 *Dr. Ria de Korte-Verhoef, MSc* voor haar artikel *Sterven in het verpleeghuis*

PRIJSWINNAARS JELTJE DE BOSCH KEMPER BEST PRACTICE AWARD

2016 *Lian Bakker, MANP,* voor haar artikel *Mindfulness voor gezinnen*

2015 *Esther van Oers – Hazelzet,* MANP voor haar project *HIV, cognitieve problemen en kwaliteit van leven: de ontwikkeling van een Good Practice*

2014 *Marieke Schreuder-Cats,* MANP, MSc voor haar project *Vroegtijdig signaleren van antihormonale therapie door patiënten met borstkanker: een onderzoek naar ervaringen van patiënten*

2013 *Corine Nierop,* MANP voor haar project *Omgaan met hoop ..... doodgewoon? een studie naar interventies die hulpverleners ondersteunen in het omgaan met hoopvolle palliatieve patiënten*

2012 *Carien Wiering*, MANP voor haar project *De Trekthermometer: inzicht krijgen in craving bij mensen met triple-problematiek*

2011 *Tamara Berends*, MANP voor haar project *Toepassing van de Richtlijn Terugvalpreventie bij patiënten met anorexia nervosa: een case report*

2009 *Jeroen Rademaker*, MANP voor zijn project *Vroegtijdige herkenning van patiënten met bedreigde vitale functies*

2007 *Els Butter*, MANP voor haar project *Preventie van lymfoedeem na de behandeling van gynaecologisch kanker: ontwikkeling van een verpleegkundige interventie*

2005 *Rita Dobbelaar*, MANP voor haar project *Verpleegkundig COPD-spreekuur in de huisartsen praktijk*

9. BESTUUR

Gedurende het verslagjaar 2016 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Voorzitter:
Mevrouw dr. T.B. Hafsteinsdóttir, senior onderzoeker Verplegingswetenschap, UMC Utrecht; senior onderzoeker Lectoraat verpleegkundige en paramedische zorg voor mensen met chronische aandoeningen, Hogeschool Utrecht; professor in Nursing Faculty of Nursing Science, University of Iceland, Reykjavik; Director in Board of Directors van The Honor Society of Nursing, Sigma Theta Tau International (STTI).

Vice voorzitter:
Mevrouw drs. I.K. Geut - van der Laan, MANP, oud-verpleegkundig specialist chronische zorg, divisie Hart & Longen, UMC Utrecht

Secretaris:
Mevrouw J. M. Wouters, oud-manager zorg UMC Utrecht.

Penningmeester:
Mevrouw Y.M. Roozing-Tuinman, manager, RT Finance, Interim Financieel Management.

Leden:
Mevrouw J.C.M.H. Diepeveen-Speekenbrink, MPhil, BSN, RN, oud-projectleider Verplegingswetenschap Universiteit Utrecht en Hogeschool Utrecht; oud-directeur Algemene en Verpleegkundige Zaken Academisch Ziekenhuis Utrecht.

Professor dr. M.F. Kramer, oud-decaan Faculteit der Geneeskunde Universiteit Utrecht.

10. COMITÉ VAN AANBEVELING

Gedurende het verslagjaar bestond het comité van aanbeveling uit de navolgende personen:

Jhr. drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland, oud-commissaris der Koningin in de provincie Utrecht.

Mevrouw dr. M.J. Kaljouw, voorzitter Sectie Zorgberoepen en Opleidingen bij het Ministerie van VWS , oud-voorzitter Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN).

Prof. dr. J.H. Kingma, oud-voorzitter Raad van Bestuur Ziekenhuis Medisch Spectrum Twente, oud-inspecteur-generaal Inspectie voor de Volksgezondheid.

De heer drs. W.A.F.M. van der Kruijs, partner Van der Kruijs Search + Selectie, lid Maatschappelijke Adviesraad voor School of Humanities, Tilburg University

Mevrouw J. Verhoeven-van den Berg, oud-voorzitter Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF).

Mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel, oud-burgemeester van Utrecht en oud-lid van de Raad van State.

Prof. dr. G. van der Wal, oud-inspecteur-generaal van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ).

11. VERGADERFREQUENTIE

In het verslagjaar kwam het bestuur éénmaal bijeen. Lopende zaken werden tussentijds afgedaan.

12.FINANCIEEL VERSLAG 2016 JOHANNA DIEPEVEEN SPEEKENBRINK STICHTING

FINANCIEEL VERSLAG 2016

BALANS

Activa	31-12-15	31-12-16
	€	€
Comfort Deposito Plus Van Lanschot Bankiers	37.423,41	37.460,94
Rekening Courant Van Lanschot Bankiers	3.683,09	3.828,79
	41.106,50	41.289,73

Passiva		
	€	€
Eigen vermogen	113,45	113,45
Fonds Jeltje de Bosch Kemper	1.000,00	1.000,00
Fonds Johanna Diepeveen - Speekenbrink	39.993,05	40.176,28
	41.106,50	41.289,73

RESULTATENREKENING

Opbrengsten	2015	2016
	€	€
Giften en donaties	1.025,00	1.000,00
Jeltje de Bosch Kemper prijs	1.000,00	1.000,00
Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs	1.000,00	1.000,00
Rente- opbrengsten	100,20	37,53
	3.125,20	3.037,53

Uitgaven		
	€	€
Algemene kosten	368,87	854,30
Jeltje de Bosch Kemper prijs	1.000,00	1.000,00
Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs	1.000,00	1.000,00
Resultaat	756,33	183,23
	3.125,20	3.037,53

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Spaar & DepositoRekening Van Lanschot Bankiers

Het saldo per 31 december 2016 bedraagt € 37.460,94 (2015; €37.423,41).
Inclusief ontvangen rente (0,1003%) over het boekjaar 2016 € 37,53

Fondsen

Fonds Jeltje de Bosch Kemper

Het saldo per 31 december 2016 is ongewijzigd ten opzichte van 2015 en bedraagt € 1.000,--.

Fonds Johanna Diepeveen - Speekenbrink

Het exploitatiesaldo 2016 ad. € 183,23 is ten bate van dit fonds gekomen.

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING 2016

Giften en donaties
In het huidige boekjaar is er € 1.000,-- aan donaties ontvangen, t.b.v. de Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs.

Jeltje de Bosch Kemper prijs
Van het Instituut voor Verpleegkundige Studies van de Faculteit Gezondheidszorg van Hogeschool Utrecht is een bedrag van € 1.000,-- ontvangen t.b.v. de “Best Practice Award”.

Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs
Van het Universitair Medisch Centrum Utrecht is een bedrag van € 1.000,-- ontvangen t.b.v. de “JDS Wetenschapsprijs”.

Rente opbrengsten
In totaal is er € 37,53 aan rente ontvangen.

Algemene kosten
De algemene kosten bestaan uit bankkosten, kosten voor onderhoud en back-up service JDS-website en jaarlijkse bijdrage Kamer van Koophandel.

Jeltje de Bosch Kemper prijs
In 2016 is de “Best Practice Award” uitgereikt ten bedrage van € 1.000.
In het algemene deel van dit jaarverslag vindt u hierover uitgebreide informatie.

Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs
In 2016 is de “Johanna Diepeveen-Speekenbrink prijs” uitgereikt ten bedrage van € 1.000.
In het algemene deel van dit jaarverslag vindt u hierover uitgebreide informatie.

Resultaat

Het jaar 2016 wordt afgesloten met een resultaat ad. € 183,23 wat is toegevoegd aan het Johanna Diepeveen - Speekenbrink fonds. Het resultaat is ten opzichte van 2015 afgenomen met ca.€ 573,--.
Belangrijkste verklaringen: de renteopbrengsten nemen af met ca. € 63,-- en de kosten zijn toegenomen met ca. € 485,-- waarvan € 435,-- voor onderhoud en back-up JDS-website (2015; nihil). . Ook is er € 25,-- minder aan donaties ontvangen.

BIJLAGE 1

JOHANNA DIEPEVEEN-SPEEKENBRINK STICHTING

Stichting ter Bevordering van de Verplegingswetenschap

Onderwerp
Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs 2016

Datum
10 februari 2016

Aan
Auteurs artikelen

Geachte auteur,

Evenals voorgaande jaren wordt ook in het najaar 2016 de **Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs 2016** uitgereikt tijdens de Wetenschapscarrousel in het UMC Utrecht.

U heeft naar onze informatie als eerste auteur een wetenschappelijk artikel op basis van uw afstudeeronderzoek bij de masteropleiding Verplegingswetenschap geschreven. Het is voor u wellicht interessant om na te gaan of u met uw artikel in aanmerking komt voor de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs 2016.

Deze prijs is vernoemd naar Johanna Diepeveen-Speekenbrink, MPhil, BSN. Zij heeft een initiërende en leidinggevende rol gehad in de totstandkoming van de masteropleiding aan de Hogeschool Utrecht en de studierichting Verplegingswetenschap aan de Universiteit Utrecht. Ter ere hiervan is het Johanna Diepeveen-Speekenbrink Fonds opgericht. Uit dit fonds wordt jaarlijks € 1000.- beschikbaar gesteld voor de Wetenschapsprijs.

Deze prijs is een blijk van waardering voor een verplegingswetenschappelijk afstudeeronderzoek van uitstekende kwaliteit en heeft de bedoeling de prijswinnaar te stimuleren tot verder onderzoek en publicatie van de resultaten.

Verpleegkundigen, die de masteropleiding Verplegingswetenschap aan de Universiteit Utrecht hebben voltooid, kunnen tot twee jaar na afstuderen meedingen naar de prijs.

Om mee te dingen worden gegadigden verzocht om voor **1 april 2016** een artikel dat op basis van hun afstudeeronderzoek is geschreven en dat voor publicatie zal worden aangeboden aan een binnen- of buitenlands wetenschappelijk (verpleegkundig) tijdschrift of dat inmiddels voor publicatie is geaccepteerd, te zenden naar het secretariaat van de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting:

Hogeschool Utrecht; Faculteit Gezondheidszorg
T.a.v. Y. Damsma
Heidelberglaan 7
3584 CS Utrecht
ydamsma@umcutrecht.nl

Het artikel dient geanonimiseerd en in zevenvoud geprint aangeboden te worden. Bij de inzending dient een schriftelijke aanbeveling van de docent c.q. scriptiebegeleider te worden gevoegd, evenals een separaat blad met de afstudeerdatum en contactgegevens van de inzender. Tevens dient een digitale en geanonimiseerde versie van het artikel (Pdf-formaat) te worden ingestuurd.

Een onafhankelijke jury beoordeelt de inzendingen op de volgende criteria:

- Titel artikel / onderzoek (helderheid onderwerp & design)
- Abstract (gestructureerd)
- Inleiding (achtergrond / literatuur / relevantie onderzoek)
- Doel / onderzoeksvraag
- Methode (design / populatie / inclusie criteria / data verzameling / data analyse)
- Resultaten
- Argumentatie en wetenschappelijke onderbouwing

Meer informatie kunt vinden op onze website (www.jds-stichting.nl).
Wij hopen uw inzending tegemoet te zien. Als u nog vragen heeft, kunt u uiteraard contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Thóra Hafsteinsdóttir,
voorzitter Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting

e-mail: thora.hafsteinsdottir@hu.nl // t.hafsteinsdottir@umcutrecht.nl

BIJLAGE 2

JOHANNA DIEPEVEEN-SPEEKENBRINK STICHTING

Stichting ter Bevordering van de Verplegingswetenschap

Onderwerp
Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award 2016

Datum
10 februari 2016

Aan
Auteurs artikelen – Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award 2016

Geachte auteur,

Evenals voorgaande jaren wordt ook in het najaar 2016 de **Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award 2016** uitgereikt tijdens de Wetenschapscarrousel in het UMC Utrecht.

U heeft naar onze informatie als eerste auteur een artikel op basis van uw afstudeerproject bij de opleiding Master Advanced Nursing Practice geschreven. Het is voor u wellicht interessant om na te gaan of u met uw artikel in aanmerking komt voor de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award Best Practice Award 2016.

Het *Instituut voor Verpleegkundige Studies* van de Faculteit Gezondheidszorg van de Hogeschool Utrecht stelt jaarlijks € 1000,- beschikbaar aan de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting voor de toekenning van de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award. Deze prijs is vernoemd naar Jeltje de Bosch Kemper die ruim honderd jaar geleden als voorvechtster van vrouwenrechten ook een stuwende kracht was op het terrein van opleiding en professionalisering van verpleegkundigen.

De prijs is een blijk van waardering voor een afstudeerproject van bijzondere kwaliteit en heeft de bedoeling de prijswinnaar te stimuleren tot verdere studie en publicatie en tot verdere innovatie in de verpleegkundige zorgverlening.

Verpleegkundigen die zijn afgestudeerd als Master Advanced Nursing Practice aan de Hogeschool Utrecht kunnen tot twee jaar na afstuderen meedingen naar de prijs.

Om mee te dingen worden gegadigden verzocht om voor **1 april 2016** een artikel, dat is geschreven op basis van hun afstudeerproject, te zenden naar het secretariaat van de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting:

Hogeschool Utrecht; Faculteit Gezondheidszorg
T.a.v. Y. Damsma
Heidelberglaan 7
3584 CS Utrecht
ydamsma@umcutrecht.nl

Het artikel dient geanonimiseerd en in vijfvoud geprint aangeboden te worden. Bij de inzending dient een schriftelijke aanbeveling van de docent c.q. scriptiebegeleider te worden gevoegd, evenals een separaat blad met de afstudeerdatum en de contactgegevens van de inzender. Tevens dient een digitale en geanonimiseerde versie van het artikel (Pdf-formaat) te worden ingestuurd.

Een onafhankelijke jury beoordeelt de inzendingen op de volgende criteria:

- Innovatief idee
- Relevantie voor de verpleegkunde
- Wetenschappelijke onderbouwing (literatuur)
- Methodisch opgezet en uitgevoerd
- Praktisch haalbaar (generaliseerbaarheid)

Meer informatie kunt u vinden op onze website (www.jds-stichting.nl).
Wij hopen uw inzending tegemoet te zien. Als u nog vragen heeft, kunt u uiteraard contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Thóra Hafsteinsdóttir,
voorzitter Johanna Diepeveen-Speekenbrink Stichting

e-mail: thora.hafsteinsdottir@hu.nl // t.hafsteinsdottir@umcutrecht.nl

BIJLAGE 3

Juryleden 2016

Juryleden 'Johanna Diepeveen-Speekenbrink Prijs'

Mevrouw dr. C. Gamel
Mevrouw prof. dr. M.H.F. Grypdonck
Mevrouw prof. dr. H. Jónsdóttir
Mevrouw dr. W.J.M. Scholte op Reimer
Mevrouw prof. dr. L. Schoonhoven

Juryleden 'Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award'

Mevrouw dr. P.F. Roodbol
Mevrouw dr. A.L. van Staa
Mevrouw S. Vervoort

BIJLAGE 4

Interview Johanna Diepeveen-Speekenbrink TVZ (126), oktober 2016

Johanna Diepeveen-Speekenbrink

'Dankbaar voor wat ik heb kunnen betekenen'

Johanna Diepeveen-Speekebrink: al decennialang een bekende naam in verpleegkundig Nederland. Dit jaar bereikte zij de respectabele leeftijd van 80 jaar: een mooie aanleiding voor een hernieuwde kennismaking. We blikken terug én vooruit op de professionalisering van het verpleegkundig beroep.

Marian Adriaansen

Ze haalde in de VS haar *Bachelor of Science in Nursing* (BSN) en had daar al jong een leidinggevende functie. Maar toen ze in Nederland als verpleegkundige wilde beginnen, bleek haar opleiding hier niet erkend te worden: ze moest alsnog de in-service-opleiding A op onderdelen volgen. En dat viel niet bepaald mee. Er werd vooral verwacht dat je als leerling je opgedragen taken foutloos vervulde, luisterde naar de hoofdzuster en de dokter; je werd niet geacht veel eigen initiatief te ontwikkelen. Maar ze slaagde en werkte daarna als verpleegkundige in meerdere ziekenhuizen. Ook werd ze docent verpleegkunde op de opleiding van het Academisch Ziekenhuis Utrecht (AZU; later UMCU).

Na een baan bij de EU in Brussel werd u gevraagd om lid te worden van de directie van het UMC Utrecht.

'Ik dacht dat ik juist in die positie een bijdrage zou kunnen leveren aan de professionalisering van verpleegkundigen en ze minder taakgericht bezig zou kunnen laten zijn. Dat is uitgekomen. Ik merkte dat er in Nederland heel taakgericht gewerkt werd: verpleegkunde werd alleen maar beschouwd als een optelsom van die taken die in een bepaalde volgorde en tempo gedaan moesten worden. We hebben in het AZU toen een structuur opgezet die je als voorloper van de latere Wet BIG zou kunnen duiden. Verpleegkundigen verrichten toen veel taken die afgeleid waren van de arts, zonder dat zij daarvoor waren opgeleid en zonder over de consequenties na te denken. We wilden dat goed regelen zodat duidelijk zou worden wat er echt tot de verpleegkundige beroepsuitoefening gerekend zou kunnen worden.'

Na de komst van de hbo-opleiding voor verpleegkundigen vond u academisering van de verpleegkunde een belangrijke kwestie.

'Het ontstaan van de hbo-v was een positieve ontwikkeling in de professionalisering van het beroep. In de VS, en in een aantal van de ons omringende Europese landen, was men met de opleiding BSN al verder om de verpleegkundige zorg te verbeteren door de praktijk te baseren op wetenschappelijke kennis. De verpleegkundige praktijk bestond lang uit het toepassen van routinematige handelingen, zonder dat duidelijk was of deze ergens voor dienden. Nu is inmiddels het woord *evidence based practice* gemeengoed geworden en vinden we het een vanzelfsprekend uitgangspunt. Maar in werkelijkheid is dat een lang proces geweest.'

In 1980 begon de eerste universitaire opleiding verplegingswetenschap in Maastricht.

'Het probleem met die opleiding was dat de afgestudeerden – middelbare scholieren zonder verpleegkundige achtergrond – niet in de verpleegkundige zorgverlening terecht konden. Zij moesten daartoe eerst nog een verkorte hbo-v-opleiding volgen. Internationaal keek men daar vreemd tegenaan. In Utrecht vonden we het belangrijk om een vervolgopleiding op masterniveau voor hbo-opgeleide verpleegkundigen aan te bieden, zodat zij wetenschappelijke inzichten zouden leren toepassen in hun eigen praktijk. Ik ben een aantal jaar projectleider Nursing Science geweest om de opleiding verplegingswetenschap in Utrecht voor te bereiden in een samenwerkingsverband met Maastricht en Groningen. Het gaf echt voldoening dat men bij de faculteit geneeskunde uiteindelijk verplegingswetenschap omarmde, ook dankzij de volle steun van de toenmalige decaan prof. Mebius Kramer.'

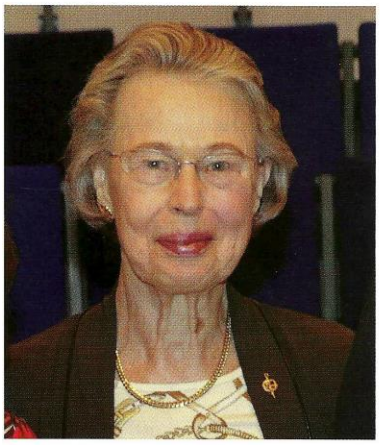

U had ook een aandeel in de ontwikkeling van de opleiding Master Degree in Nursing die de universiteit van Wales in samenwerking met de Hogeschool Utrecht aanbood.

'De start van de universitaire opleiding verplegingswetenschap liet aanvankelijk langer op zich wachten dan verwacht, Daarom heb ik het initiatief genomen tot samenwerking met een bestaand masterprogramma in de UK. Die opleiding kon mogelijk sneller tot vergroting van het aantal masteropgeleide verpleegkundigen leiden. Inmiddels zijn er voor verpleegkundigen die bij de directe patiëntenzorg betrokken willen blijven veel mogelijkheden om de opleiding tot verpleegkundig specialist te volgen. Een aantal afgestudeerden lever(d)en een belangrijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het verpleegkundig beroep. Denk maar aan Francis Mensink (docent), Joke Mintjes (lector) en Thora Hafsteinddottir (onderzoeker). Het toepassen van wetenschappelijke praktijkvoering in de directe patientenzorg is inmiddels een geaccepteerd gegeven in de ziekenhuizen. Ook op het hbo-niveau is het steeds meer gebruikelijk. Ik verwacht dat er in de toekomst meer verpleegkundig specialisten in de eerste lijn gaan werken. Nu zijn er soms financieringsstromen die dit nog verhinderen.'

Er is een prijs naar u vernoemd.

'Ja, ieder jaar wordt de Johanna Diepeveen-Speekenbrink Wetenschapsprijs uitgereikt aan de auteur van de beste afstudeerscriptie van de opleiding Verplegingswetenschap. Veel van deze op onderzoek gebaseerde artikelen worden gepubliceerd in nationale en internationale tijdschriften. Dat is toch mooi? Zo kunnen verpleegkundigen die werken in het gebied waar de scriptie over gaat er breed kennis van nemen. Een dergelijke prijs laat ook zien dat de inspanningen van de winnaar algemeen gewaardeerd worden en is hopelijk een stimulans voor anderen. Voor studenten van de opleiding Master of Advanced Nursing Practice bestaat de Jeltje de Bosch Kemper Best Practice Award. De insteek daar is de toepassing van een innovatie in de praktijk die methodisch moet zijn uitgevoerd en praktisch haalbaar moet zijn. De twee prijzen richten zich dus op twee belangrijke aspecten van de verpleging: wetenschappelijke onderbouwing van de praktijk en de implementatie van innovaties die bewezen effectief zijn.'

U volgt de ontwikkelingen in de verpleegkunde nog steeds. Wat is er nog te wensen in de nabije toekomst?

'Ik zou wensen dat er voor verpleegkundigen veel meer mogelijkheden komen om praktijk en onderzoek te combineren in een dubbelfunctie. In Nederland is dat vaak nog moeilijk. Verpleegkundig onderzoekers werken nu vaak zonder dat zij bij de directe patiëntenzorg betrokken zijn, of komen met hun master verplegingswetenschap in beleidsfuncties terecht. In het buitenland zijn zulke dubbelfuncties wel mogelijk en soms zelfs verplicht. Ook docenten zouden naast hun lesgevende taken in de praktijk moeten kunnen blijven werken. Nu gebeurt dat slechts bij uitzondering. Afgestudeerden van de MANP-opleiding houden zich daarentegen zoveel met patiëntenzorg bezig dat er van onderzoek weinig terecht komt, tenzij ze een promotietraject gaan volgen. Ik zou wensen dat deze dubbelfunctie een algemeen geaccepteerd model wordt en voorwaarde bij het aanvaarden van een onderzoeks- of docentenfunctie.'

En het spijt u waarschijnlijk ook dat er nauwelijks nog verpleegkundigen op bestuursniveau functioneren.

'Ja, dat is ook een typisch Nederlands verschijnsel. In de ons omringende landen is de aanstelling van een verpleegkundige in de raad van bestuur normaal. De Magnet-ziekenhuizen in de VS kennen ook allemaal een verpleegkundig directeur. Deze kan veel betekenen voor de ontwikkeling van de verpleegkundige beroepsgroep in haar ziekenhuis en het bevorderen van het expertniveau in de praktijk. Ondanks deze wensen kijk ik dankbaar terug op mijn carrière en wat ik heb kunnen betekenen voor de professionalisering van het beroep. Maar er blijft veel te doen. De maatschappelijke ontwikkelingen vereisen dat verpleegkundigen zich steeds blijven bezinnen op hoe zij daar het beste bij kunnen aansluiten en de patiënten de best mogelijke zorg kunnen blijven verlenen.' ■

'Dubbelfuncties in praktijk en onderzoek zijn wenselijk'

BIJLAGE 5

ziekenhuis management
magazine

Verplegingswetenschap in voortgaande ontwikkeling

Prof. dr. M.F. Kramer is sedert 1985 decaan van de faculteit geneeskunde te Utrecht en voorzitter van het landelijk overleg tussen de studierichtingen verplegingswetenschap te Maastricht, Utrecht en Groningen (MUG).

Sedert 1984 leidden contacten met mw. J.C.M.H. Diepeveen-Speekenbrink, toen lid van de directie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht, mij tot de overtuiging dat verplegingswetenschap nodig was en in Nederland te weinig ontwikkelingskansen had en dat een wetenschappelijke opleiding van verpleegkundigen met werkervaring voorwaarde is voor ontwikkeling, een voorwaarde die toentertijd te beperkt vervuld was. Een in 1986 door het Wilhelmina Kinderziekenhuis te Utrecht georganiseerd internationaal congres over veranderingen in het verpleegkundig opleidingspatroon oefende grote invloed uit. Tenslotte groeide die overtuiging uit observaties en gesprekken die ik als decaan van de faculteit geneeskunde te Utrecht opdeed in vele gezondheidszorgcircuits, niet in het minst in het met onze faculteit verbonden AZU en WKZ. Op de weg door het voor mij niet bekende verplegingsland hadden faculteit en decaan een geleide nodig. Het was voor ons dan ook een weldaad dat mw. Diepeveen bereid was een functie als bestuursadviseur en projectleider verplegingswetenschap bij de faculteit te vervullen, hetgeen zij van 1986 tot 29 november van dit jaar gedaan heeft. Door voorbereiding van contacten, door structurering van overleg en procedures, door bekendheid met (inter-)nationale sleutelposities, door vertrouwdheid met de literatuur, heeft zij een niet weg te denken sturing aan 'verplegingswetenschap in Utrecht' gegeven. In dit speciale nummer zal dit proces door haar zelf beschreven worden.

Grondslag van ons, door haar gestimuleerd en uitgevoerd beleid is de overtuiging dat een deel van de Nederlandse verpleegkundigen geschoold moet worden in wetenschappelijke benadering van verpleegkundige problemen, dat deze op de eerste plaats gericht moet zijn op toepasbaarheid, d.w.z. op analyse en verbetering van de waarde van verpleegkundige interventies, en dat alleen de universiteit de plaats is waar dit in de vereiste multidisciplinaire benadering tot stand kan komen. Het verwerven van de goede zorg-houding, van vereiste kennis in ziektekunde, regelgeving en organisatorische positie, en van de primaire vaardigheden die voor zorgverlening vereist zijn, is niet het doel van de universitaire opleiding, omdat de daarvoor benodigde scholing al elders verzorgd wordt. Wel zijn die houding, kennis en vaardigheden voorwaarden om een echte onderzoekstraining in de boven-gedefinieerde verplegingswetenschap mogelijk te maken. Vandaar dat ons beleid gericht is op onderwijs aan gediplomeerde verpleegkundigen, liefst in aanvulling op een verpleegkundige werkzaamheid.

Dit beleid impliceert dat een gedegen onderzoeksprogram ontwikkeld wordt, gestuurd door verpleegkundige onderzoekers van internationaal erkende kwaliteit, beperkt tot het door hen beheerste terrein en betrokken op problemen in de Nederlandse inen extramurale gezondheidszorg. Studenten doen hun onderzoekservaring op door participatie in dit programma.

Er zijn drie redenen waarom de faculteit geneeskunde te Utrecht deze wetenschappelijke opleiding in huis wilde hebben, ook al bestond zij reeds in Maastricht en streefde ook Groningen haar na. Ten eerste vinden wij dat onze centrale ligging de mogelijkheid voor verpleegkundigen-met-toch-al-een-zware-baan om zo'n opleiding te volgen aanmerkelijk vergroot; ten tweede achten wij het gewenst om het onderzoek te richten op de problematiek in een groot aantal instellingen (randstad) en hun medewerking te verkrijgen; ten derde zien wij de aanwezigheid van de opleiding in een medische faculteit als een krachtige stimulans voor een groeiende teamvorming in gelijkwaardigheid tussen verpleegkundigen en artsen, op alle terreinen en niveaus van gezondheidszorg.

In de artikelen van deze uitgave wordt door onderzoekers, ziekenhuisbestuurders en de Utrechtse projectleidster op de achtergronden en de realisatie van dat beleid ingegaan. Zij geven beleidmakers en uitvoerders inzicht. Zij activeren de verpleegkundige wereld tot enthousiaste participatie. En ongetwijfeld vormen zij een overbodige bevestiging van het ideaal waaraan mw. Diepeveen gewerkt heeft en – ik twijfel daar niet aan - ook na 29 november 1991 zal blijven werken.